

Ese de dōve ori in septemana:
Joi-a si Dominec'a.

Pretulu de prenumeratiune:

pre annu intregu . . . 6 fl. v. a.
„ diumetate de annu . . 3 fl. v. a.
„ patrariu de annu . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre annu intregu . . . 9 fl. v. a.
„ diumetate de annu . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Fōia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina” in Aradu, cancelari'a episcopēca.

Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. era mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretulu publicatiuniloru se se anticipe

Invitare de prenumeratiune

la

„LUMINA”

fōia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Cu 1. aprile vechiu incepemu patrariulu alu doile alu anului curinte, pentru care deschidemu prenumeratiuni nouē, cu conditiunile ce se vedu in fruntea foii.

Pre timpulu sinodului eparchialu ni vom dā tōta trud'a a comunicā desbaterile cātu mai in detaiu sispres multiamirea onoratoriloru nostri cetitori.

Aradu, 25. martiu 1873.

Redactiunea.

Facerea lumii in siese periōde, dupa scrierile lui Moisie, a santiloru parinti si a unoru geologi.

— Urmare —

PERIODULU ALU VI.

„Era pamentulu l'au datu filorū ōmenilorū”. (Salm. 113. v. 24.)

Si au disu Dumnedieu se scōta pamentulu sufletu viu, dupa feliu, si fiere pre pamentu dupa feliu, si s'au facutu asia, si au facutu Dumnedieu fierele pamentului, dupa feliulu loru, si dobitōcele dupa feliulu loru, si tōte cele ce se tērēscu pre pamentu, dupa feliulu loru, si a vediutu Dumnedieu cā sunt bune. Si au disu Dumnedieu se facemu omu dupa chipulu nostru si asemenare, si se stepanēscā pescii mării, si paserile ceriului, si dobitōcele si totu pamentulu, si tōte jivinele ce se tērēscu pre pamentu, si au facutu Dumnedieu pre omu, dupa chipulu lui Dumnedieu l'au facutu pre densulu, barbatu si muiere, i-au facutu pre ei, — Si s'au facutu sēra, si s'au facutu diminētia diu'a a 6. (Facere cap. I. v. 24—28. si 31.)

En se vedemu si se audimu pe Cuvier, ce ordine statoresce intre prasirea imperatiei animaleloru? E adevratu dice Cuvier, cā patrupedele oātōrie, cu multu mai nainte se gasēscu de cātu cele ce sunt fetatōrie, nenumerata multimo de brōsce tiestōse, scoice, amonite, crocodili si soiuri de siopērle (sauri) se afla in straturele de Creta, inse totu numai animale aquatice marine. Scheletrile animaleloru sugatōrie marine, precum: a vacei de mare (lamantinu) si a Focēi, inca numai in stratulu fōrte varosu (calcair marin-grossier) incepemu a gasi, inse scheletrile de a sugatōrieloru pamentene, in butulu intregēi mele cercari, nu amu gasitu, nici macar cea mai mica urma de clas'a acestor'a, nainte de asiediarea sēu formarea stratului fōrte varosu, din contr'a cum ajunge omulu la straturile ce stau de asupr'a stratului fōrte varosu (calcaire marin-grossier), de locu afla in cea mai mare catime scheletrile animaleloru pamentene, prin urmare debue se credemu cumca scoicile si pescii nu au esistatu pe timpulu protoformatiuniloru si prin urmare cumca patrupedele oātōrie si-au esistiut'a loru de odata cu pescii.

Era terestrele cu patru piciōre, numai cu multu mai tardiu si-au inceputu esistiut'a loru. Ce asemenare admirata cu sant'a scriptura? si ce e alta rānz'a pamentului, de cātu codicele facerii, scrisu cu litere hieroglifice?!

Spre adevieria asertulu acestui'a pe langa renumitii geologi francesi, citamu ērasi pe Nendtvich, care intr'unu discursu geologicu, tienutu in uj magy. muzeum, la aprile 185½, asia splica „Scheletrile coloru mai perfecte animale, cari sunt si mai de aprōpe de cele ce acum vietuescu, le aflamu numai in cele mai nōua formatiuni sēu pături ale pamentului, numai intre

aceste pături putemu aflā scheletrile si remasitiile coloru ma admirate animale sugatōrie, cari alungulu tempului parte prin schimbarea climeloru, parte prin alte vicisitudini, au peritu cu totulu; le aflamu reprezentate inse nu dupa tipulu si genulu lorul. Era remasitie sēu scheletrile de omu, dice cā nici intr'o formatiune sēu patura de pamentu nu au aflatu.* — Totusi istoriculu magiaru Fényes dice: cā in pescerea din Fenatie de langa Cou (Vascou) se afla multe ōse de omu petrificate. („Figyelmező” Juliu 14. 1840. nr. 28. pag. 439. —) Ce adeveresce cumca omulu e fetulu celu mai de pe urma a pamentului, sēu a celui periodu candu acum pamentului nostru i s'au asiediut: inferbintiēl'a si resboinici'a prin urmare a fostu scutitu de tōte schimbarile!

Cumca omulu e mai pe urma creatu si cumca dela crearea omului n'au cursu mai multu de 6—7 mii de ani, si cumca inaintea chronologiei lui Moisie debue se se aplece fie-cine, adeveresce per eminentiam geologi'a!

Cesare Cantù unulu dintre cei mai d'antei si mai mari istorici in lume, voindu a dā istoriei sale unu caracteru mai anticu de cātu Moisie, si spre acestu scopu colindandu pe la traditiunile Israelitiloru, Indiloru, Chinesiloru si Egiptieniloru, ba consultandu si descoperirile geologice, n'au aflatu, ci au fostu silitu a se aplecā naintea lui Moisie si a se inchinā antaictatii, si inspiratiunei lui divino (Storia universale scritta da Cesare Cantù, tomo primo. 1838.)

De unde cei mai multi invetiati ai timpului nostru, aprōba ordinea, carea au intrebuintiat'o Moisie in descrierea sistemei facerii lumci, de ōra ce e in cea mai mare consunantia cu geologi'a! Asia marele invetiatu Linne dice: „E constatatū cā Moisie nu au pututu scrie altu-cumu, de cātu cum i-au dictatu marele autoru alu nat'rei Dumnedieu.” (Curios. naturea §. 6. Amoen. Acad., diss. XVIII.)

Era vestitulu Cuvier „Moisie ni-au lasatu nōa o cosmogonia a careia esactitate din di in di se adeveresce! Descoperirile celo mai nōua geologice, in celu mai perfectu modu, consuna cu cartea facerii, in ordinea aceea, in care fiintiele organice sunt create un'a dupa alt'a.” (Université catholique avril. 1830.)

„Ordinea in care s'au prezentatu fiintiele organice, din respectuosulu ampere, in intielesulu strinsu luatū, e ordinea care o statoresce cele siese dile ale facerii. Asia de afandu au fostu Moisie deprinsu in sciintia, cātu au scrisu cu celebritatea timpului nostru, sēu cā unu scriitoriu insuflatu de Dumnedieu.” (Ampère Theorie de la terre; Revue des Deux mondes. I. juil. 1833.)

„Nu o putemu admirā indestulu”, dice geologulu Demerson, „ordinea acēst'a minunata, care in celu mai perfectu modu consuna cu cunosciintiele geologice! Oh! cu cātu onōre debue se ne purtāmū, catra insuflatulu de Dumnedieu scrietoriu.” (La geologie enseignée en vingt-deux leçons, ou Histoire naturelle du globe terrestre; Paris 1829. pag. 408. 471.)

„Nici o veritate istorica sēu astrologica, n'au fostu in stare a constată, cumca cartile lui Moisie ar fi false, din contra in celu mai admiraveru modu consuna in tōte, cu esperintiele coloru mai esperti filologi si astrologi.” Asia ilu lauda pre Moisie invetiatul Balbi. (Atlas ethnographique du globe. Paris. 1826. I. mappe monde ethnograf.)

„A tara de indoiēla si in genere e cunoscutu in dilele nōstre” dice invetiatul Fērusac, „c mea progresulu facutu pe carier'a sciin-

*) Traditiunea, care atribue lui Achilo, Ajas, si altoru eroi grecesci o marimo de 20 de urne, nu si-a luatū originea de aiuria, de cātu din ōsele de elefantu, ce s'au gasitu in mormintele; acolor'a. Asia pro timpulu lui Poricle se dice cā in mormental: lui Ajas s'au allatu o inchiatura de genunchi in marimea unui taieriu (blidn). A buna sēma nu au fostu alta de cātu inchiatur'a de genunchi dela cutare elefantu.

tiiloru, mai de totu au desradecinat dintre noi spiritulu si prejude-tiulu pseudo filosofiloru, la cari si acum unii tienu atatu de multu. Ce geologu ar fi acel'a de presinte care nu ar ride, de ratiocinarea cea slaba a Voltaire in contr'a cartei facerii? Mai vede cineva in timpulu nostru a se ivi asia disertatiune, compusa de unu asia scrietoriu, care nu are nici unu picu de credintia intre in-vetiati? (*Bulletin universel des sciences sect. des Sciences naturelles* tom. X. Nr. 137.)

„Consunanti'a cea extraordinaria“, dice unu profesoru inveni-tiatu „care nu pote fi rezultatulu unei intemplari orbe, si care se afla indusa in cartile cele sante scrise spre indreptarea nostra, si spre a ni face cunoscuta o sciintia profunda, catu de abata-toriu se contrarieza, cu nesciinti'a timpului acelaia, in care s'au scrisu acelea!“ (*Beudant, voyage mineralogique et geologique en Hongrie. Cap. 15*)

(Va urmá.)

Ioanu Damsia,
parocu si ases. cons.

Despre albine.

Pentru naintarea bunei stári spirituali si materiali a popo-lui romanu, debe fiecare romanu a-si implini cu consciintia pun-tualu si fidelu chiamarea sa. DD. preoti, fratii colegi si toti car-turarii potu mai multu conlucrá pre terenulu acest'a pentru na-intarea bunei stári spirituali si materiali, descoperindu-i cele inca necunoscute, si esplicandu-i, ba chiaru si prin praca, ce usioru vor poté face o. cetitori urmarindu cu atentiune miscarile si inventiunile mai noua. — Pentru inmultirea fantaneloru de venitu catu mai tare intre romani, cugetu a fi recomandaveru si de doritu introducerea stuparitului artificiosu a lui „Dzirzon“. —

Indemnului acestuia urmandu si eu, voiu a-mi descoperi esperintiele si opiniunea mea din debil'a-mi putere, fiindu cá stuparitul se pote numerá intre fantanele mai avute de venitu, si prin urmare daca s'ar estinde, in catva inca ar poté acoperi lipsele cele multe si mari ale romanului, fora de mari ostenele. — Alte natiuni pasiescu repede nainte in stuparitul artificiosu, in catu prin scrutarile loru continue au devenitu la cea mai de aprópe cunoscintia a tuturor secretelor albinelor; — Asia celu mai nou si mai renumitu stuparitu artificiosu e alu preotului r. c. Dzirzon din Karlsmarkt in Silesia prusiana; despre a caruia stu-paritu artificiosu voiescu si eu in scurtu a vorbi (pentru a se estinde catu mai tare intre romanii,) pomenindu numai punctele principali, rugandu pre on. cetitori a fi atenti la modulu mani-pularii si a descoperi poporului — dara si tinerimei scolare a esplicá, pentru cá ajungendu la etatea de a fi economi, aducendu-si aminte, de esplicările bunului loru invetiatoriu; vor cercá si vor urmari.

Descrierea cosnitiei lui Dzirzon.

La stuparitul artificiosu a lui Dzirzon e factorulu principalu cosniti'a inventata de elu, care e diferita esentialu precum in organizatiunea sa interna asia si in modulu manipulatiunii, intro-cendu cu folosulu pre tote celelalte cunoscute. — Sunt stupari cari dupa combinatiunile loru impartu cosnitiele lui Dzirzon in diferite forme si despartieminte; — eu inse voiu descrie cosniti'a cea mai simpla (form'a ce am capetat si eu dela Acedemia eco-nomica din Ung. Altenburg) pe carea o pote imita fiecare si cu pucine spese. —

Cosniti'a lui Dzirzon e de scanduri (macar cá se pote face si din paie de secara, carea inse nu e prea recomandavera) sémena unei tiegle. Lungimea ei e de 28" degete (policari,) naltineea de 18" degete latimea de 10. — In lontru sunt 20 de ramuri pentru faguri, 10 din susu si 10 din diosu — punendu-se la inceputu numai 3 ramuri din susu si 3 din diosu inse trebue se punemu céra pe ramuri ca se începa albinele a lucrá regulatu, — din deretu are 2 usitie de iéga (stiela), dintre cari cea d'antaiu are din diosu urdinisui, ca la implerea ramurilor cu miere si céra se se id si se se puna fagurii plini intro usi, si dinainte se se puna alte ramuri góle, ca asia albinele neincetatu se lucre si se nu cugete la roire; si in fine din dosu (napoi) e usi'a de scandura. — NB. Scandurile nu sunt fórté grósa inse in giuru intro scanduri sunt paie de secara taiete meruntu pentru pastrarea caldurei iér-n'a, si aperarea de caldur'a prea mare vér'a.

Cultura albinilor.

1. Genulu naturei.

Introducere. Albinele se tienu de insecte, de ordinea hime-nopterelor, famili'a vespiloru (antophile, specia se numesce „apis melifica“). Ele traiescu in societati in continuu, sonstatórie din una regina, cu una miia de trentori, 5—50 de mii de albine

lucratórie. Acestea la olalta reprezenta poporulu albinelor unei cosnitie (inca si statulu, ori reu numitu coloni'a albinelor).

Regin'a (matc'a, muman'a) e de regula unic'a muiere pro-ducativa in poporu; ea traiescu cu esceptiune 3—4 ani,

Trentorii (albinele clocitórie, albine de apa) sunt de genulu barbatescu; traiescu mai vertosu din Maiu pana in Augustu (3—5 luni) candu apoi le alunga (maltratédia, omoru) albinele lucratórie.

Albinele Italiene cu egide (insemne, vergi) galbine ori negre si cu vergi pre corpulu din apoi; — si cele egiptene cu egidutie galbine éra pe corpulu dinapoi cu peri albi sunt numai rase (va-rietati) a albinilor comune negre. Imparechiandu-se cu acelea fructiferu, productele se numescu „mestitie“ (false, bastarde).

Partile tari ale albinilor se cuprindu din o massa propria (Chitinu) carea reprezenta scheletulu de pele esternu, in catu cuprinde tote organele corpului. Sunt provédute cu peri mai desi ori mai rari.

(Va urmá.)

D. Margineantiu

Protocolu

Despre siedinti'a delegatiunei congresuale romane in afa-cerile de despartire ierarhica de catra Metropoli'a serbéscá din Carlovetiú; care siedintia in urm'a convocarei regulate prin Prea santi'a Sa Dlu Episcopu alu Aradului Procopiu Ivacicovicu ca presiedinte, s'a tienutu in Aradu in $\frac{5}{17}$ si $\frac{6}{13}$ Fauru 1873. sub presiedinti'a numitului Domnu Episcopu fiindu de facia membrii delegatiunei: Simeonu Bic'a protopresviterulu Oradei-mari; Ioanu Popovicu protopresviterulu Versietiuului; Antoniu Mocioni; Georgiu Ioanovicu; Constantinu Radulescu; Ioane Balnosianu; si notariulu respective referintele delegatiunei Vincentiu Babesiú. —

— Incheiare. —

Nr. 9. Se da cetire actului de despartire din comun'a Mramoracu.

Cupridiendu acestu actu o dispugetiune de a dreptulu in contr'a puntului IX. alineatulu 3. din invoiel'a normativa de Carlovetiú, unde espresu se prescrie cá „desdaunarea se se respunda celu multu in cinci ani“ precandu in Mramoracu Serbiei au pri-mitu a desdauna pre Romani abia in diece ani: acestu actu de impacatiune are a fi completatu astfelu: ca desdaunarea se se asecure partii romane in cinci ani celu multu. Alta dificultate nesubversandu

Fiindu tempulu inaintatu cu atatu siedinti'a din $\frac{5}{17}$ fauru s'a incheiatu.

Continuare in $\frac{6}{13}$ fauru 1873. cu participarea tuturor celoru numiti mai susu. —

Nr. 10. Dlu membru Constantinu Radulescu ca esmisa din conferinti'a delegatiunale, tienuta in 19. si 20. Dec. 1872. pentru de a investigá casulu de despartire din Ciacov'a in urm'a pro-testeloru redicate de romani, — face reportu in scrisu si da desluciri cu gur'a despre rezultatulu esmisiunei sale.

Constatandu-se in actulu de impacatiune din Ciacov'a unele defecte essentiali, si dupa normativele invoielii din Carlovetiú nedispensabili, anume: cá numerulu sufletelor de un'a si de alta parte de feliu nu s'a notatu nici macar apropiativu; mai departe cá obligamentulu luat de serbi facia cu romanii nu s'a ascuratu nici macar printr'o obligatiune formala; actulu insusi de impacatiune nu s'a subscrisu nici de toti reprezentantii ambelor parti, ba lipseste chiar clausul'a despre alegerea acestoru reprezentanti si despre publicarea si primirea impacatiunei prin toti séu prin maioritaea crestiniloru indreptatiti: pentru suplinirea acestoru defecte se recunósce necesitatea de pertractari noua si pentru essecutarea acelor'a, necesitatea esmiterei unei comisiuni noua. —

Deci Preasanti'a Sa Dlu Eppu presiedinte este rogatu a se ingrigi de o atare comisiune noua, si anume de barbati in ast-feliu de afaceri mai bine deprinsi, si a dispune cele mai departe. —

Preasanti'a Sa Dlu Eppu presiedinte propune pentru comisi-unea necesaria pre cei esmisi in prim'a comisiune a nume: pre Protosincolulu Andreiu Papu si pre asessorulu consistorialu Petru Petroviciu a caroru misiune in I. comisiune si asiá este deja terminata. —

Delegatiunea consente cu esmisiunea acést'a.

Nr. 11. Din essaminarea casuriloru de despartire, mai susu pertractate, si mai vertosu a celoru din Satulu-nou, Alibunari, Mramoracu si Ciacov'a la cari se reduce si conflictulu atinsu sub Nr. 6. alu acestui protocolu, delegatiunea recunoscendu necesitatea statorirei unoru aplicatiuni de cinosura la aplicarea practica a invoielii regulative din Carlovetiú si deliberandu enuncia ur-matóriele:

1. Impacatiunile de despartire, alu caroru cuprinsu nu este in careva punctu esentialu de a dreptulu in contr'a dispușetioniloru acelei invoieii regulative, delegatiunea nu are a le dificultă. Acést'a este natur'a invoieii regulative.

2. Impacatiunile comisiunali numai atunci se potu esecută indata, unde partile, pe temeiulu consumărei condițiuniloru stipulate, insesi le punu in lucrare, despartindu-se in fapta. — Acést'a resulta din testulu punturiloru XII. si XIII. a invoieii regulative.

3. Consumate se considera condițiunile, indata ce ambele pârți au primitu cele ce li s'au acordatu prin actulu de impacatiune; dar in privinti'a *sumei de desdaunare* ajunge ca aceea se fie garantata prin obligatiune formale, prevediuta cu facultatea de intabulare pe averi anumite, seu — dupa insusi testulu puntului alu XIII. „*ascurata cu garantia legale si concesa de partea indreptatita*.”

4. Indata ce pârțile nainte comisiuniloru au incheiatu si subscrisu unu actu de despartire, partea care n'are preotu de natiunalitatea sa, este in dreptu a-si cere si aduce atare, — firesce prin midilocirea eperchiei si resp. cu ajutoriulu protopopiatulu natiunalu, la care este se apartiena dupa despartire. — P. 11. alu invoieii.

5. Fie-care actu comisiunali de impacatiune si despartire ierarhica — indata dupa incheiere are a fi subscernutu delegatiuniloru, cari implinindu-si oficiulu ce li impune puntulu XVI. alu invoieii normative, voru insciintiă pe concernintele consistorie pentru d'a face cele necesarie spre esecutare.

6. Pana atunci, pana candu unu consistoriu nu este avisatu de delegatiunea concerninte oficiosu, ca se intrevina si midilocesca esecutarea unei despartiri valide, atare consistoriu in privinti'a comunelor de sub juredictiune straina nu pôte mai de parte intreveni, de câtu numai pentru d'a fi intru ajutoriu crestiniiloru de a sa natiunalitate, la implinirea condițiuniloru si la dobandire provisoria a unui preotu, dupa dispușetionea puntului XI. alu invoieii: Primirea in sa formale sub a sa juredictiune a unei parti ce pana aci a statu sub alta juredictiune, intru intielesulu invoieii, dar si pentru evitarea de incurcature si de conflicte nu pôte fi permisa nainte de ce actulu de despartire va fi pastratu revisiunei delegatiunale si se va fi aflatu realizabilu. — Acést'a resulta chiaru din combinarea puntului XVI. —

7. In câtu pentru cestiunea ce s'a nascutu ocașionalminte, cumca — ôre potu fi admise — măcar si numai provisoriminte — d'oue juredictiuni intr'una biserica? si respective că, ôre pôte-se toleră, ca intr'una si aceasi biserica o septomana serbii se pomenesca pre cutare eppu alu loru, si romanii alta septemana pre altulu alu loru? — fiindu acést'a cestiune de natura canonica, deciderea ei cade afara de sver'a competintiei delegatiunali; — de ôrace inse din partea dlui eppu serbescu de Versietiu si a Esale dlui adm. patriarchulu in acést'a privintia s'au redicatu contradicere formale.

Delegatiunea romana apretiuindu acestu votu bisericescu, nu pôte consideră de permisibila si valida o atare stipulatiune in actulu de impacare a partiloru; si esprima totusi dorinti'a ca episcopatele ambilaterale, pentru usiurarea despartirii, pre timpulu statului transitoriu, se fie si din puntulu de vedere canonicu cu tóta posibil'a convinintia si indulgiintia! A nume delegatiunea romana crede că:

8. Acolo, unde partea carea are proprietatea eschisiva a bisericeii, satisfacendu condițiuniloru de desdaunare, de buna voia concede pentru unu scurtu timp, pana adoca cealalta parte isi va redică biserica propria, ca aceea de si organizata sub juredictiunea sa natiunale separata, se-si tiena servitiulu Ddieescu in biserica sa, — acést'a se pôte toleră. —

Nr. 12. Considerandu din aceste precisate puncte de vedere conflictulu amintitu sub Nr. 6. Delegatiunea dechiara oteritu următoriele:

a) Nu pôte află cu cale si justificabile pasirea Episcopatul de Caransebesiu, pre câtu aceea indata dupa incheierea actelor de impacatiune in cestiunalele comune fara d'a mai asteptă consumarea condițiuniloru stipulate si a celor prescise de invoieii normativa din Carloveti, a mersu pana a ocupă, incorporă si regulă formalmente partea romana, de sub juredictiunea pana aci a ierarchiei serbesci.

b) Nu pôte aprobă pretensiunea episcopatul de Caransebesiu, cumca protocoalele de impacatiune — in ôre care casu n'ar substă revisiunei delegatiunale, ci ar fi essecutabile prin consistorie si fara intrevinerea delegatiuniloru. Ca-ci puntulu XVI. din invoieii regulative prescrie chiaru, cumca ambele protocoale ale comisiuniloru delegatiunali indata au a fi subternute delegatiuniloru; si asia consistoriele numai dela delegatiuni potu primi actu autenticu, de basa legala pentru o eventuale re-

alisare. — Consistoriulu de Caransebesiu deci, estindiendu-si juredictiunea sa asupr'a acelor comune, — nu numai a mersu pre departe ci a procesu fara d'a avea base legale, a posiede pe cale normale actulu autenticu de impacatiune. —

c) Din comunicatele Dlui Eppu alu Caransebesiului s'a vedutu că, de acea parte a fostu invocate pentru revisiunea si aprobarea unoru acte de despartire — potestatea politica — administrativa mai nalta, si cumca aceea potestate a si intrevinutu, revedindu si aprobandu. Acést'a procedura este o apri-gu violare de dreptu si o deviare de la calea prescisa si sanctionata de Msa; ceea ce se constata aici cu adunca parere de reu, si cu cea mai seriôsa provocare si rogare catra Il. sa Dlu Eppu alu Caransebesiului, ca se binevoesca a se abtiena si a face ca si Veneratul consistoriu alu seu se se abtiena de la astfelu de acte, cari nu sunt calificate de câtu a incurcă si ingreuiă oper'a de despartire, si a violă dreptulu de autonomia ce ni compete.

Nr. 13. Se da cetire actului de despartire din comun'a Dolove.

Aflandu-se intru tôte corespundiatóriu presciseloru invoieii normative se aprôba.

Nr. 14. Se da cetire actului despre incercarea de despartire din comun'a Dobriti'a. —

Nesuccediendu impacatiunea amica, caus'a se avisédia pre calea procesului, — intielegendu-se de sine, că nimica nu impede ca pana la delegarea judetiului pentru pertractarea de atari procese si pana la inceperea procesului, partile intre sine se incerce a se impacă amicalminte. —

Nr. 15. Actulu de complanare din Monostoru —

Aflandu-se pana la puntulu carele statoresce formalmente d'oue juredictiuni episcopali in aceeasi biserica — intru altele corespundiatóriu invoieii normative, se aprôba cu aceea ca, pana la posibilitatea de despartire si in privintia bisericeii ambele parti de si fie-care de sine natiunalminte organizata, se remana sub juredictiunea episcopale de pana acum'a. —

Nr. 16. In Fenlacu, Chinesu, Mehala, Santu Andrasiu si Becichereculu micu n'a succesu despartirea amica. Se avisédia la procesu, ca si sub Nr. 14.

Nr. 17. In Checica-romana impacatiunea succésa —

Corespundiendu recerintiiloru prescise de invoieii normativa si consumandu-se nemedilocitu, se id spre cunoscintia. —

Nr. 18. In San Nicolaulu mare, impacatiunea amica nesuccediendu,

Caus'a se avisédia la procesu, ca si sub Nr. 14.

Nr. 19. Impacatiunea din comun'a Ieni —

Ca consumata se id spre sciinti'a.

Nr. 20. Se da cetire actului de despartire din comun'a Tolvadia.

Prin acestu actu proprietatea bisericeii se cede partii romane, condițiunile desdaunareii sunt asecurate; dar romanii ca proprietari ai bisericeii se oblăga, unu anu de dile pana si voru zidî serbii biserica, a toleră pre acestia constituiti in comuna de sine si sub juredictiunea episcopului loru serbescu in biserica romana.

Din partea episcopatul romanu de Caransebesiu nedificultandu-se condițiunea, pre câtu pentru stipulatu scurtu timp nu s'ar dificultă nici de partea serbesca. Delegatiunea romana crede că na'r fi de a se impede punerea in lucrare a impacatiunei. — De altmintrelea lasandu regularea puntului canonicu c'ontielegerei intre ambele episcopate concerninti.

Nr. 21. Actulu de complanare amica in Denta —

Necupridiendu vr'o contradicțiune cu dispușetionile invoieii normative, si chiar puntulu canonicu fiindu observatu, nu se dificultédia.

Nr 22. Se da cetire actului de despartire din comun'a Galului-micu

Necuprindiendu nici acést'a vr'o contradicțiune directa cu dispușetionile invoieii de Carloveti, se aprôba. —

Nr 23. Impacatiunea din comun'a Vlacoveti

Fiindu deja essecutata se id spre cunoscintia. —

Nr 24. Impacatiunea din Jamulu-micu

Ne aflandu-se in contradicere aperta cu dispușetionile invoieii normative de Carloveti, se aprôba. —

Nr 25. In Butinu comun'a bisericésca intréga, adeca Romanii (161) si Serbii (26 de suflete) in unanimitate au primitu a trece la ierarhia romana, si au si trecut. —

Nemica de observatu. —

Nr 26. In Iabuca, Marghita-mare si Marcoveti, dupa ce impacarea incercate n'a succesu, poporulu a cerutu incercare noua, dar acést'a s'a impedeatu din partea Dlui Eppu serbescu alu Versietului, —

Nr 27. In legatura cu acést'a Dlu Eppu presiedinte aréta,

că la intervenirea și stăruirea sa, naltulu Ministeriu regiu de cultu și instrucțiune a ordonat continuarea încercărilor comisiunali pentru impacarea amica. —

Se ie spre placuta știință și Dlu Eppu presedinte se roga a întetă continuarea pertractărilor.

Nr 28. O petițiune din comun'a Marcovetiu roga a nu se mai delegă în Comisiunea romana Dlu Joane Bartolomeiu secretariulu consistoriului de Caransebesiu. —

Considerandu că și într'unulu din protestele creștinilor noștri din Ciacova se face plansore pentru intervenirea Dlui Bartolomeiu și de asemenea Dlu Constantin Radulescu în calitate de comisariu investigatoriu în caus'a din Ciacova — reportă despre gravamine redicate din mai multe parti contr'a pasirei Dlui Bartolomeu, considerandu că Dlu Bartolomeu în protocolulu din Ciacova cu insasi man'a sa s'a semnatu substitutu membru alu comisiunei, ce nu a fostu, și nici nu potea se aiba locu — după instrucțiunea delegatiunale, fiindu că doi membri ordenari ai comisiunei erau presinti: — a se rogă pré Santia Sa Dlu Eppu alu Caransebesiului, se binevoiescă a opri Dlui secretariu consistorialu astfelu de ingerinție abusive, și mai de parte a medilocă ca din partea Venerabilulu consistoriu alu seu se se esmita alta persóna în Comisiunile delegatiunali.

Nr. 29. Romanii din Mramoracu ceru prin Dlu Eppu alu Caransebesiului unu imprumutu de 5000 fl. din fondurile natiunali, pentru procurarea unei case erariale de biserică.

Dupa ce la intervenirea Dlui Eppu presedinte alu Delegatiunei, naltulu Minist. de cultu și instrucțiune, în c'ontielegere cu alu finantierulu a acordatu postitulu edificiu erarialu creștinilor noștri cu pretiu de 1000 fl. de platitu în rate după potinția, — lips'a de imprumutulu cerutu impacarea delaturata.

Nr 30. Se presenta o petițiune mai vechia a unor creștini ortodosi de diferite natiunalități din Orșiova-vechia, prin carea ceru respectarea limbei grece și serbe în biseric'a romana. —

Dupa reportulu lamuritoriu de lucru alu Consistoriului de Caransebesiu constatandu-se că, numărulu tuturor creștinilor ortodosi neromani din Orșiova este mai micu de cătu 100, și că limbei grece și serbesci din partea Episcopiei s'au facutu tôte posibile concesii, — nu se recunoște necesitatea de vi'o mai de parte intervenire a Delegatiunei în acêsta privinția.

Nr 31. Luandu-se în considerațiune, că din deslegarea facuta mai sus acestoru obiecte, precum și din alte incideții de asemenea natura, după comunicațiunea ce este se se faca — d'o parte Delegatiunei serbesci, de alt'a pré santiei Sale Dlui Eppu alu Caransebesiului și respective și comunelor concerninti, usioru potu se se nasca punte de contraversa, pentru a carora pertractare de nou s'ar ivi necesitatea convocărei delegatiunei; dăra adunarea delegatiunei întregu e împreunata cu greutate și mari spese.

Se impoteresce prin acêsta II. sa Dlu Eppu presedinte, ca pe temeiulu principiilor și splicațiunilor enunțiate la acêsta ocașiune, și conformu interesulu bisericei noastre natiunale, se se desbata și deslege cestiunile și casurile obveninti cu subcomisiunea delegatiunale — în numele delegatiunei; de asemenea facendu cele necesari pentru delegarea judetului competente d'a judecă în cauzele necomplănite amicalminte și pentru începerea și continuarea proceselor.

Nr. 32. Actele și spesele conferinției din 19. și 20. Decemvru 1872. se ieu spre cunoscința și se primesce că,

Spesele ședințelor presinte se se răspunda conformu decisiunilor sinodali în acêsta privinția, d'o camdata din fondulu disponibilu pentru usiurarea despartirei comunelor mestecate.

Nr. 33. Autenticarea protocolulu acestoru ședinție
Se conrede subcomisiunei delegatiunei cu Dlu presedinte.
Protocolulu acest'a cetindu-se în subcomisiunea delegatiunei.
s'a subscrisu și autenticatu.

Aradu 18/30 Martiu 1873.

(Urméza subscriserile.)

Estradatu prin:
Petru Petroviciu,
Asesoru-rcerinte consistorialu.

VARIETATI.

= *Necrologu. Veduv'a An'a Francu* n. Adamoviciu, orfanulu Amosu Tiberiu, fratii Tironu, Amosu, surorile An'a, Sofi'a, Susan'a, cumnati, cumnate și alte rudeni număröse, cu inima franta, anuncia trecerea din viața a prea iubitulu sociu, parinte, frate și cumnatu Ionu Francu, advocatu și fostu protofiscalu alu comitatulu Zarandu, repausatu în Bai'a de Crisiu la 21.

Cu tipariulu lui Stefanu Gyulai — Proprietatea și editur'a diecesei aradane. — Redactoru răspunditoriu **Georgiu Popa (Pop).**

Martiu a. c. sera la 8 ore. în etate de 38. ani în urm'a unui gravu și îndelungatu morbu de peptu. Fia-i tierina'a usioral

„Statutulu Organicu alu bisericei ortodoxe gr. or. romane din Ugari'a și Transilvani'a. Editiunea episcopiei din Aradu, de după testulu autenticu. Retiparitu din f6i'a oficiala „Lumini'a.“ Se pôte procură de la cancelari'a diecesana din Aradu, esemplariulu brosiuratu cu 25. cr. v. a. — Pentru Domnii prenumeratori din anulu trecutulu „Luminei,“ se dă câte unu esemplariu cu 10 cr. v. a.

Din caus'a serbatoriloru catolice, în septeman'a acêsti'a vom scôte numai unu nr.

Indreptare.

În protocolulu delegatiunei congresuale, publicatu în Nr. 17. alu Luminei, din eróre la culegere s'au străformatu punctele și Nrii de concluse ce se rectifică în urmatoriulu modu:

Dupa Nr. 8. alu conclusulu urméza: „Nr. 9. Se dă cetire actulu de despartire din comun'a Mramoracu,“ la care vine apoi conclusulu urmatoriu:

„Cuprindindu acestu actu o dispușetiune deadreptulu în contr'a punct. IX. alineatulu 3. din Invoiel'a normativă de Carlovetiu unde espresu se prescrie: că „desdaunarea se se răspunda celu multu în cinci ani“ precandu în Mramoracu serbii au primitu a desdaună pre romani abia în diece ani; acestu actu de impacatiune arc a fi completatu astfelu: ca desdaunarea se se asigure partii romane în cinci ani celu multu. Alta dificultate nesubversandu.“

Dupa acestu conclusu urma apoi „continuarea ședinției din 6/18 Fauru și conclusele de la Nr. 10. pana inclus. 33. adeca finea protocolulu. —

Eróre de tipariu, în predică D. Morariu (nr. 17) ordulu 46. în locu de: Inse creștine, trebuie se șcii: că tu esti asemenea animalulu, furnicei și vermelui tărâtoriu; se se cetesca: Inse, creștine, trebuie se șcii: că: tu nu esti asemenea animalulu ect.

Concursu.

2-3

Prin decisulu consistoriale ddto 1. Martiu a. c. st. v. Nro 291/91 anulanduse alegerea de invetiatoriu la școl'a a II., confesio gre. or. rom. de I. Clasa din Curticiu — Protopres, Chisneului Comitatulu Aradului —, intemplata în 19. Noemvru a. st. v. prin acêst'a se deschide concursu nou pana la 1 Aprile a. c. st. ve. — candu se va tiené și alegerea. —

Emolumintele sunt: 400 fl. v. a. salariu anualu, 12 orgii de lemne, din care vine a se încaldă și școl'a, cortelu liberu și grădina cu intravilanu de 800⁰□. —

Doritorii de a ocupă acestu postu, sunt avisati a se presentă în un'a din duminecele innainte de alegere — seu în di'a alegerii în sant'a biserică, pentru a-si aretă desteritatea în cantare; éra recursele, bine instruite —; cu documinte valide, despre absolvirea celu potienulu aloru 4 clase Gimnasiale seu totu atâtea reale, scirea limbei romane — gramaticale — și cunoscerea bine a magiarei și germanei, — de a poté și în aceste a instrui — adresarea comite. parachi. se le tramite referintelui consisto. — la senatulu școlariu Spect. D. Georgiu Pop'a în Aradu.

Datu în Curticiu în 10. Martiu 1873 st. v.

Comitetulu Parochialu. Cu întielegerea și invoirea emisiloru consistoriali **Georgiu Popa m. p. Josifu Goldisiu m. p.**

Concursu.

2-3

Pentru una parochi'a vacante din *Paulisii* în Protopresviteratulu Aradului se deschide concursu pana în 31. Martiu candu se va tiené alegerea: beneficiile sunt 1. sesie de pamentu — 150. de case, birulu o mesura de bucate dela tóta casa, și stolele indatinat, cei ce voiescu a recurge au de a produce testimoniu despre absolvirea clericiei, și de cualificațiune seu cei sfintiti se fie binemeritati pe carier'a preotiésca, și recursulu intitulatu la comitetulu parochialu se lu substérna la protopopulu Aradului.

Arad 18 Martiu 1873.

NB. de cumva nu se va alege de parochu capelanulu de pana aci — în restimpu de 3 ani va funcțiună, și folosi tôte beneficiile.

În contielegere cu comitetulu parochialu. **Joanu Ratiu** protopopulu Aradului.